

BỘ CÔNG THƯƠNG

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 160/BC-BCT

Hà Nội, ngày 15 tháng 9 năm 2023

BÁO CÁO

**Về cơ chế phát triển điện mặt trời mái nhà
lắp đặt tại nhà ở, cơ quan công sở tại Việt Nam**

Kính gửi: Thủ tướng Chính phủ

Thực hiện chỉ đạo của Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà tại cuộc họp về tình hình cung ứng điện và các giải pháp, chính sách để huy động điện mặt trời áp mái từ nhà dân, cơ quan nhà nước, đơn vị sự nghiệp, trường học, đặc biệt tại khu vực miền Bắc tại Trụ sở Chính phủ ngày 10 tháng 6 năm 2023, ngày 13/6/2023 Bộ Công Thương đã có Công văn số 74/BC-BCT báo cáo Thủ tướng Chính phủ về Dự thảo Quyết định về cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời mái nhà lắp đặt tại nhà ở, công sở, trụ sở của doanh nghiệp.

Ngày 20 tháng 6 năm 2023 Văn phòng Chính phủ có Công văn số 4552/VPCP-CN về việc cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời áp mái lắp đặt tại nhà dân và cơ quan công sở, trong đó Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà giao Bộ Công Thương thực hiện: (i) *Nghiên cứu, đánh giá đầy đủ các mặt tích cực và những điểm còn tồn tại, hạn chế của các quy định về điện mặt trời áp mái được cấp có thẩm quyền ban hành thời gian qua; trên cơ sở đó, kế thừa những chính sách phù hợp và nghiên cứu khắc phục những điểm còn tồn tại, hạn chế, quy định rõ quy trình, thủ tục triển khai đăng ký, lắp đặt và vận hành hạng mục điện mặt trời áp mái tại nhà dân và cơ quan công sở, đồng thời nghiên cứu bổ sung các cơ chế kiểm tra, giám sát thích hợp để phòng ngừa các hành vi trục lợi, tiêu cực; chủ trì, phối hợp với các bộ liên quan nghiên cứu việc đơn giản hóa thủ tục hành chính thuộc thẩm quyền của các Bộ: Công Thương, Tài chính, Kế hoạch và Đầu tư, Tài nguyên và Môi trường, Công an, Xây dựng... như ý kiến chỉ đạo của Phó Thủ tướng tại Thông báo số 219/TB-VPCP ngày 12/6/2023, hạn chế những nội dung quy định giao việc cho cơ quan khác; (ii) Lấy ý kiến của các Bộ, ngành có liên quan để nghiên cứu, tiếp thu hoàn thiện dự thảo cơ chế theo đúng quy định, báo cáo Thủ tướng Chính phủ trước ngày 25/6/2023; (iii) Phối hợp với các Bộ, ngành có liên quan trong quá trình xây dựng cơ chế bảo đảm tiến độ, chất lượng, hiệu quả, đúng pháp luật.*

Thực hiện chỉ đạo Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà tại Công văn 4552/VPCP-CN, ngày 26/7/2023 Bộ Công Thương đã có báo cáo số 107/BC-BCT báo cáo Thủ tướng Chính phủ về kết quả nghiên cứu, tình hình xây dựng cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời mái nhà lắp đặt tại nhà ở, cơ quan công sở tại Việt Nam.

Ngày 09/8/2023 Văn phòng Chính phủ có Công văn số 6079/VPCP-CN gửi Bộ Công Thương và Bộ Tư pháp, theo đó Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà chỉ đạo “*Bộ Công Thương khẩn trương, trực tiếp làm việc với Bộ Tư pháp để thống nhất thẩm quyền và hình thức văn bản ban hành chính sách; trên cơ sở đó, tiếp thu, giải trình đầy đủ ý kiến các cơ quan liên quan, hoàn thiện hồ sơ và dự thảo văn bản, bảo đảm chính sách được quy định cụ thể, rõ ràng, khả thi, dễ tổ chức thực hiện, trong đó lưu ý làm rõ nội hàm "tự sản, tự tiêu", cân nhắc đề xuất việc bổ sung đối tượng là các doanh nghiệp lắp đặt tự sản, tự tiêu; báo cáo Thủ tướng Chính phủ trước ngày 20 tháng 8 năm 2023*”. Thực hiện chỉ đạo của Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà, ngày 15/8/2023 Bộ Công Thương có Công văn số 5476/BCT-ĐL gửi Bộ Tư pháp đề xin ý kiến liên quan đến cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời mái nhà lắp đặt tại nhà ở, cơ quan công sở, thời hạn đến ngày 17/8/2023. Ngày 24/8/2023 Bộ Công Thương tiếp tục có Công văn số 5812/BCT-ĐL gửi Bộ Tư pháp đề đơn đốc, phối hợp, thời hạn đến ngày 26/8/2023. Ngày 05/9/2023 Bộ Công Thương nhận được ý kiến của Bộ Tư pháp tại Công văn số 4004/BTP-PLDSKT ngày 30/8/2023, theo đó Bộ Tư pháp nêu nội dung chính “*Bộ Công Thương rà soát quy định của Luật Tổ chức Chính phủ và các văn bản pháp luật liên quan để đề xuất, kiến nghị ban hành văn bản cho phù hợp về mặt thẩm quyền; Đề nghị Bộ Công Thương tiếp tục hoàn thiện, nêu rõ cơ sở pháp lý, thẩm quyền để từ đó Bộ Tư pháp mới có thể có ý kiến cụ thể*”. Tiếp thu ý kiến của Bộ Tư pháp, căn cứ quy định của pháp luật có liên quan, Bộ Công Thương kính báo cáo Thủ tướng Chính phủ về kết quả nghiên cứu cơ chế phát triển điện mặt trời mái nhà lắp đặt tại nhà ở, cơ quan công sở như sau:

1. Chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của nhà nước về khuyến khích phát triển điện mặt trời

Về chủ trương của Đảng:

- Nghị quyết số 55-NQ/TW ngày 11 tháng 02 năm 2020 của Bộ Chính trị về định hướng Chiến lược phát triển năng lượng quốc gia của Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, trong đó có nội dung: (i) *Xây dựng các cơ chế, chính sách đột phá để khuyến khích và thúc đẩy phát triển mạnh mẽ các nguồn năng lượng tái tạo nhằm thay thế tối đa các nguồn năng lượng hoá thạch. Ưu tiên sử dụng năng lượng gió và mặt trời cho phát điện;* (ii) *Ưu tiên phát triển phù hợp*

với khả năng bảo đảm an toàn hệ thống với giá thành điện năng hợp lý. Khuyến khích phát triển điện mặt trời áp mái và trên mặt nước;

- Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2007 của Bộ Chính trị khoá X về Định hướng chiến lược phát triển năng lượng quốc gia nêu rõ “*ưu tiên khai thác, sử dụng triệt để và hiệu quả các nguồn năng lượng tái tạo, năng lượng mới, năng lượng sạch*”.

Về chính sách, pháp luật của nhà nước:

- Khoản 2 Điều 63 Hiến pháp năm 2013 quy định “*Nhà nước khuyến khích mọi hoạt động bảo vệ môi trường, phát triển, sử dụng năng lượng mới, năng lượng tái tạo*”.

- Luật Điện lực số 28/2004/QH11 nêu “*Đẩy mạnh việc khai thác và sử dụng các nguồn năng lượng mới, năng lượng tái tạo để phát điện; Có chính sách ưu đãi đối với dự án đầu tư phát triển nhà máy điện sử dụng các nguồn năng lượng mới, năng lượng tái tạo*”.

- Nghị quyết số 140/NQ-CP ngày 02/10/2020 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết số 55-NQ/TW ngày 11 tháng 02 năm 2020 của Bộ Chính trị về định hướng chiến lược phát triển năng lượng quốc gia của Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 có yêu cầu “*Nghiên cứu xây dựng, đề xuất cơ chế khuyến khích phát triển điện năng lượng tái tạo với mục đích tự dùng (ưu tiên mặt trời áp mái)*” và ban hành dưới hình thức Quyết định của Thủ tướng Chính phủ.

- Ngày 15 tháng 5 năm 2023, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 500/QĐ-TTg phê duyệt Quy hoạch phát triển điện lực quốc gia thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050 trong đó có đặt mục tiêu “*Phấn đấu đến năm 2030 có 50% các tòa nhà công sở và 50% nhà dân sử dụng điện mặt trời mái nhà tự sản, tự tiêu (phục vụ tiêu thụ tại chỗ, không bán điện vào hệ thống điện quốc gia)*”. Về Phương án phát triển nguồn điện, Quyết định 500/QĐ-TTg có nêu “*Ưu tiên và có chính sách đột phá để thúc đẩy phát triển điện mặt trời mái nhà của người dân và mái công trình xây dựng, nhất là các khu vực có nguy cơ thiếu điện như miền Bắc và điện mặt trời tự sản, tự tiêu. Từ nay đến năm 2030, công suất các nguồn điện loại hình này ước tính tăng thêm 2.600 MW. Loại hình nguồn điện này được ưu tiên phát triển không giới hạn công suất, với điều kiện giá thành hợp lý và tận dụng lưới điện sẵn có, không phải nâng cấp*”.

Về mặt tổng thể, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của nhà nước đã thể hiện tinh thần, quan điểm phát triển, đẩy mạnh khai thác và sử dụng năng lượng tái tạo để phát điện, cần có chính sách đột phá để thúc đẩy phát

triển năng lượng tái tạo, trong đó điện mặt trời mái nhà được ưu tiên phát triển để tự sử dụng. Tuy nhiên, hiện nay việc phát triển loại hình nguồn điện mặt trời mái nhà đang có chiều hướng tăng nhanh và tự phát ở tất cả các loại hình (trên mái nhà ở, nhà xưởng sản xuất kinh doanh thương mại, khu công nghiệp ...). Ngoài ra, pháp luật hiện hành chưa có quy định cụ thể đối tượng khuyến khích đầu tư, lắp đặt và chế tài xử lý các đối tượng khác nếu có vi phạm. Trên cơ sở đó, cần thiết ban hành cơ chế, quy định của pháp luật để tạo hành lang pháp lý cho phát triển điện mặt trời mái nhà và các biện pháp quản lý đối tượng này.

2. Thực hiện ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ

2.1. Ý kiến về nội hàm “tự sản, tự tiêu”

Hiện nay, pháp luật về điện lực chưa có quy định nguồn điện tự sản, tự tiêu. Tuy nhiên tại khoản 2 Mục II Điều 1 Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15/5/2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt về Quy hoạch điện VIII có nêu “điện mặt trời mái nhà tự sản, tự tiêu (phục vụ tiêu thụ tại chỗ, không bán điện vào hệ thống điện quốc gia)”. Về vấn đề này, Bộ Công Thương cho rằng tự sản tự tiêu để tiêu thụ tại chỗ (cùng địa chỉ lắp đặt điện mặt trời mái nhà hay tiêu thụ cho chính phụ tải sau công tơ đo đếm điện có cùng địa chỉ lắp đặt điện mặt trời mái nhà).

Trường hợp, nguồn điện mặt trời mái nhà tự sản tự tiêu có đấu nối hay liên kết (nối sau công tơ đo đếm điện) với lưới điện quốc gia nhưng không bán điện vào hệ thống điện thì tổng công suất tăng thêm trên cả nước đến năm 2030 là 2.600 MW (cơ cấu nguồn điện tại điểm c khoản 1 Mục III Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15/5/2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quy hoạch điện VIII).

Trường hợp, nguồn điện tự sản tự tiêu không đấu nối hay không liên kết với lưới điện quốc gia thì công suất phát triển đến năm 2030 có thể không giới hạn theo yêu cầu nêu tại điểm c khoản 1 Mục III Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15/5/2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quy hoạch điện VIII “*Nguồn điện mặt trời tự sản tự tiêu được ưu tiên phát triển không giới hạn công suất*”. Trong trường hợp này có thể xem xét cho phép các tổ chức mua bán điện với điều kiện cả Nguồn - Phụ tải không có sự liên kết với lưới điện quốc gia.

Bên cạnh đó, nguồn điện tự sản tự tiêu cũng chưa có quy định thuộc đối tượng phát triển điện lực. Bộ Công Thương đề xuất đưa nội hàm “tự sản tự tiêu” vào chương trình xây dựng Luật Điện lực (sửa đổi) trong thời gian tới để tạo hành lang pháp lý áp dụng trong thực tiễn, dễ quản lý, kiểm tra, giám sát các chủ thể tham gia hay báo cáo Ủy ban thường vụ Quốc hội xem xét theo quy định tại khoản 3 Điều 19 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật khi xây dựng Nghị định.

2.2. Ý kiến về cân nhắc đối tượng áp dụng cơ chế

Tại Thông báo số 219/TB-VPCP ngày 12 tháng 6 năm 2023 và Công văn số 4552/VPCP-CN ngày 20 tháng 6 năm 2023 của Văn phòng Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ giao Bộ Công Thương nghiên cứu, xây dựng chính sách khuyến khích đối tượng phát triển điện mặt trời mái nhà là nhà ở và cơ quan công sở. Bộ Công Thương đã báo cáo Thủ tướng Chính phủ tại các Báo cáo số 74/BC-BCT (đối tượng áp dụng cơ chế là nhà ở, cơ quan công sở và trụ sở doanh nghiệp) và 107/BC-BCT (đối tượng áp dụng cơ chế là nhà ở và cơ quan công sở).

Tại Công văn số 6079/VPCP-CN ngày 09 tháng 8 năm 2023 của Văn phòng Chính phủ, Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà có chỉ đạo Bộ Công Thương cân nhắc việc đề xuất bổ sung đối tượng là các doanh nghiệp lắp đặt tự sản, tự tiêu. Về việc này, Bộ Công Thương tiếp thu ý kiến chỉ đạo của Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Hồng Hà và các ý kiến góp ý của các Bộ trong quá trình hoàn thiện Báo cáo số 107/BC-BCT ngày 26 tháng 7 năm 2023 để bổ sung đối tượng áp dụng cơ chế chính sách. Tuy nhiên, nguồn điện mặt trời mái nhà tự sản, tự tiêu của các doanh nghiệp cần phù hợp với Quy hoạch điện VIII đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15 tháng 5 năm 2023. Nghĩa là: Nếu có đầu nối/liên kết với lưới điện quốc gia thì phải thuộc tổng công suất đến năm 2030 là khoảng 2.600 MW và không bán điện cho tổ chức, cá nhân khác, chỉ để tiêu thụ tại chỗ; Nếu không liên kết với lưới điện quốc gia thì phát triển không giới hạn công suất theo quy định tại điểm c khoản 1 Mục III Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15 tháng 5 năm 2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quy hoạch điện VIII.

3. Một số nội dung chính đề xuất đưa vào chính sách

Qua thực tế cho thấy điện mặt trời mái nhà có thể phân chia thành các mô hình phát triển, cụ thể là điện mặt trời mái nhà có liên kết với lưới điện quốc gia và điện mặt trời mái nhà không liên kết với lưới điện quốc gia.

3.1. Với mô hình có liên kết với lưới điện

(i) Trường hợp không bán điện cho tổ chức, cá nhân khác (Mô hình 1)

Mô hình điện mặt trời mái nhà để tự sản tự tiêu, tự sử dụng, không bán điện cho tổ chức, cá nhân khác phù hợp cho các đối tượng áp dụng là điện mặt trời mái nhà lắp đặt tại nhà ở, cơ quan công sở, trụ sở doanh nghiệp. Các đối tượng này có đặc thù riêng, thường diện tích mái nhà và quy mô công suất không lớn, có thời điểm sử dụng điện chủ yếu vào ban ngày, phù hợp với thời điểm hoạt động của điện mặt trời mái nhà. Tuy nhiên, việc không bán điện cho tổ chức, cá nhân khác sẽ gây khó khăn trong quá trình lắp đặt và quản lý vận hành.

- Về lắp đặt: Chủ đầu tư phải cần tính toán, cân đối nguồn - tải tại chỗ và lắp đặt bổ sung thiết bị chống phát ngược để hạn chế, ngăn lượng điện dư phát vào lưới điện quốc gia trong một số thời điểm. Để hạn chế lượng điện dư phát vào lưới điện, chủ đầu tư có thể đầu tư bổ sung hệ thống lưu trữ điện và sử dụng khi bức xạ mặt trời không phù hợp do yếu tố thời tiết (mây, mưa, ban đêm), việc này dẫn đến tăng chi phí đầu tư, tăng nguồn lực của xã hội khi phải xử lý môi trường sau này đối với xử lý hệ thống lưu trữ điện.

- Về quản lý vận hành: Việc cho liên kết với lưới điện quốc gia nhưng không bán điện vào hệ thống điện thì cả cơ quan nhà nước và ngành điện khó kiểm tra, kiểm soát các chủ đầu tư phát lượng điện dư vào lưới điện quốc gia.

(ii) Trường hợp cho phép bán điện cho tổ chức, cá nhân (Mô hình 2)

Ngoài đối tượng áp dụng Mô hình 1, Mô hình 2 có thể bổ sung đối tượng là điện mặt trời lắp đặt tại các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu kinh tế, nhà xưởng... Với mô hình này có ưu điểm là khắc phục được tồn tại, khó khăn trong Mô hình 1 nhưng lại có vướng mắc lớn hơn đó là phải có chính sách về giá bán điện. Nếu bán điện vào lưới điện quốc gia thì không phù hợp với quy định tại Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15 tháng 5 năm 2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quy hoạch điện VIII (tiêu thụ tại chỗ, không bán điện vào hệ thống điện quốc gia). Nếu cho phép bán điện, các bên mua bán điện phải thỏa thuận giá theo khung giá. Khi đó cơ quan nhà nước tiếp tục phải ban hành khung giá cho các đối tượng, EVN phải thỏa thuận với các chủ đầu tư theo khung giá được duyệt. Dự kiến với số lượng hàng trăm nghìn, thậm chí hàng triệu chủ đầu tư trên cả nước thì khối lượng công việc phát sinh đối với ngành điện rất lớn, bất lợi cho EVN. Nếu không bán điện vào hệ thống điện quốc gia (không bán cho EVN) thì có thể bán điện cho tổ chức, cá nhân ngoài EVN (hình thức mua bán điện trực tiếp - DPPA). Tuy nhiên, hiện nay Bộ Công Thương đang nghiên cứu, xây dựng cơ chế DPPA nhưng với điều kiện áp dụng cho dự án có công suất trên 10 MW và có thể không áp dụng cho điện mặt trời mái nhà.

3.2. Mô hình không liên kết với lưới điện quốc gia (Mô hình 3)

- Mô hình này nên xem xét ưu tiên phát triển, có thể tự sử dụng hay bán điện cho tổ chức, cá nhân ngoài EVN với điều kiện cả Nguồn - Tải không liên kết với lưới điện quốc gia. Chủ đầu tư, dự án phát triển theo mô hình này vẫn bị điều chỉnh bởi các quy định khác của pháp luật như đầu tư, xây dựng, môi trường, PCCC...

- Quản lý nhà nước trong lĩnh vực điện lực: Về quy hoạch, tại khoản 1 Điều 11 Luật Điện lực năm 2004 được sửa đổi, bổ sung tại Luật số 24/2012/QH13 quy định “*Đầu tư phát triển điện lực phải phù hợp với quy hoạch phát triển điện lực.*”

Dự án đầu tư chưa có trong quy hoạch phát triển điện lực chỉ được thực hiện khi cơ quan lập quy hoạch phát triển điện lực trình cấp có thẩm quyền phê duyệt quy hoạch cho phép". Tại điểm c khoản 1 Mục III Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15 tháng 5 năm 2023 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quy hoạch điện VIII (điện mặt trời tự sản tự tiêu được ưu tiên phát triển không giới hạn công suất). Về giấy phép hoạt động điện lực, nguồn điện tự sử dụng, không bán điện cho tổ chức, cá nhân khác được miễn trừ giấy phép hoạt động điện lực (điểm a khoản 1 Điều 34 Luật Điện lực năm 2004). Trường hợp bán điện cho tổ chức, cá nhân khác và có quy mô công suất lớn hơn mức miễn trừ thì phải thực hiện thủ tục cấp giấy phép hoạt động điện lực theo quy định của pháp luật.

- Quản lý nhà nước các lĩnh vực khác: Tùy theo mục tiêu dự án, chức năng, loại công trình xây dựng, các cơ quan nhà nước có thẩm quyền quản lý công trình theo quy định của pháp luật hiện hành và chủ đầu tư phải thực hiện trách nhiệm theo quy định của pháp luật có liên quan.

4. Vấn đề quản lý của nhà nước và xây dựng chính sách

4.1. Vấn đề quản lý nhà nước

Việc xây dựng, áp dụng chính sách phát triển điện mặt trời mái nhà với mục đích tự sử dụng là cần thiết, phù hợp với chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của nhà nước. Tuy nhiên, Bộ Công Thương cho rằng điện mặt trời mái nhà tự sử dụng có hay không liên kết với lưới điện quốc gia thì nhà nước cần phải quản lý để bảo đảm nhiều mục tiêu, cụ thể:

- Mục tiêu về quy mô phát triển: Trong Quy hoạch điện VIII được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt, quy mô phát triển của điện mặt trời đến năm 2030 là 12.836 MW (8,5%, không bao gồm điện mặt trời mái nhà hiện hữu), gồm các nguồn điện mặt trời tập trung 10.236 MW, nguồn điện mặt trời tự sản, tự tiêu khoảng 2.600 MW. Trường hợp không quản lý về quy mô phát triển, việc phát triển để tự phát sẽ dẫn đến quy mô thực tế lớn hơn quy mô được quy hoạch, có thể phá vỡ quy hoạch, điều này là vi phạm quy định của pháp luật về quy hoạch.

- Mục tiêu an toàn, an ninh, ổn định hệ thống điện: Trường hợp điện mặt trời không liên kết với lưới điện quốc gia (lưới điện độc lập, tách biệt hay nói cách khác là hoạt động của điện mặt trời không phụ thuộc vào lưới điện quốc gia) thì các chủ đầu tư phải tự cân đối nguồn - tải tại chỗ (kiểu lưới điện quy mô nhỏ - mini grid). Trong trường hợp này chủ đầu tư cần đầu tư bổ sung hệ thống lưu trữ điện, dẫn đến tăng chi phí đầu tư, tăng nguồn lực của xã hội khi xử lý môi trường sau này đối với hệ thống lưu trữ điện. Do đó, cơ chế nên khuyến khích phát điện dự án điện mặt trời mái nhà đấu nối hoặc liên kết với lưới điện quốc gia (đấu nối sau công tơ mua điện). Trường hợp này sẽ ảnh hưởng đến an toàn, an ninh hệ thống

điện quốc gia vì điện mặt trời phụ thuộc vào bức xạ mặt trời, phụ thuộc yếu tố thời tiết. Khi không có bức xạ mặt trời (mây, mưa hoặc ban đêm), phụ tải sẽ tiếp nhận nguồn điện từ lưới điện quốc gia, dẫn đến sự thay đổi, tăng giảm nhanh của hệ thống điện. Như vậy, Bộ Công Thương cho rằng cần thiết phải có sự quản lý, giám sát của nhà nước về phát triển và sự kiểm tra của các cấp, các ngành để bảo đảm rằng việc phát triển điện mặt trời mái nhà đúng với cơ cấu nguồn trong hệ thống điện, bảo đảm an ninh cung cấp điện, ổn định, điều độ và vận hành an toàn của hệ thống điện quốc gia.

- Mục tiêu bảo vệ môi trường, an toàn phòng chống cháy nổ: Việc phát triển điện mặt trời mái nhà cần được quản lý, kiểm soát chặt chẽ theo quy định của pháp luật về môi trường, phòng chống cháy nổ, qua đó hạn chế tối đa việc sử dụng công nghệ lạc hậu, các chất thải rắn thải ra môi trường và thiệt hại về tính mạng, tài sản do cháy nổ.

- Mục tiêu về kiến trúc đô thị, trật tự xây dựng và an toàn xây dựng.

4.2. Xây dựng chính sách

a) Về thẩm quyền và hình thức ban hành cơ chế

Trên cơ sở các nội dung nêu tại Mục 2, Mục 3 và quy định tại Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Bộ Công Thương nêu ý kiến về thẩm quyền và hình thức ban hành cơ chế như sau:

(i) Hình thức ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ

Điều 4 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật số 80/2015/QH13 quy định về hệ thống văn bản quy phạm pháp luật, theo đó Chính phủ và Thủ tướng Chính phủ được ban hành các văn bản gồm:

- Nghị định của Chính phủ; Nghị quyết liên tịch giữa Chính phủ với Đoàn Chủ tịch Ủy ban trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam;

- Quyết định của Thủ tướng Chính phủ.

(ii) Thẩm quyền ban hành

- Điều 19 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật quy định thẩm quyền ban hành nghị định của Chính phủ, trong đó Chính phủ ban hành nghị định để quy định: Chi tiết điều, khoản, điểm được giao trong luật, nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội, lệnh, quyết định của Chủ tịch nước; Các biện pháp cụ thể để tổ chức thi hành Hiến pháp, luật, nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội, lệnh, quyết định của Chủ tịch nước; các biện pháp để thực hiện chính sách kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh, tài chính, tiền tệ, ngân sách, thuế, dân tộc, tôn giáo, văn hóa,

giáo dục, y tế, khoa học, công nghệ, môi trường, đối ngoại, chế độ công vụ, cán bộ, công chức, viên chức, quyền, nghĩa vụ của công dân và các vấn đề khác thuộc thẩm quyền quản lý, điều hành của Chính phủ; những vấn đề liên quan đến nhiệm vụ, quyền hạn của từ hai bộ, cơ quan ngang bộ trở lên; nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ và các cơ quan khác thuộc thẩm quyền của Chính phủ; Vấn đề cần thiết thuộc thẩm quyền của Quốc hội, Ủy ban thường vụ Quốc hội nhưng chưa đủ điều kiện xây dựng thành luật hoặc pháp lệnh để đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước, quản lý kinh, tế, quản lý xã hội. Trước khi ban hành nghị định này phải được sự đồng ý của Ủy ban thường vụ Quốc hội.

- Điều 20 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật quy định thẩm quyền ban hành Quyết định của Thủ tướng Chính phủ, trong đó Thủ tướng Chính phủ ban hành quyết định để quy định: Biện pháp lãnh đạo, điều hành hoạt động của Chính phủ và hệ thống hành chính nhà nước từ trung ương đến địa phương, chế độ làm việc với các thành viên Chính phủ, chính quyền địa phương và các vấn đề khác thuộc thẩm quyền của Thủ tướng Chính phủ; Biện pháp chỉ đạo, phối hợp hoạt động của các thành viên Chính phủ; kiểm tra hoạt động của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, chính quyền địa phương trong việc thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

(iii) Đề xuất thẩm quyền và hình thức ban hành cơ chế

Căn cứ quy định của pháp luật, các nội dung đề xuất của cơ chế và các vấn đề nhà nước cần quản lý đối với điện mặt trời mái nhà, Bộ Công Thương đề xuất hình thức, thẩm quyền ban hành cơ chế là Nghị định của Chính phủ và theo trình tự, thủ tục rút gọn.

(iv) Một số nội dung xem xét đưa vào chính sách

- Cho phép điện mặt trời mái nhà được liên kết với hệ thống điện (đầu nối sau công tơ) không phải thực hiện thỏa thuận đầu nối với ngành điện do trước đây việc đầu nối trong quá trình cung cấp, sử dụng điện, các chủ thể có liên quan đã thực hiện đầu nối theo quy định về hệ thống điện phân phối. Cho phép điện mặt trời mái nhà để tự sử dụng được liên kết với lưới điện (đầu nối sau công tơ mua điện) nhưng không phát điện lên lưới điện quốc gia, tổng công suất phát triển đến năm 2030 là khoảng 2.600 MW (theo Quy hoạch điện VIII được phê duyệt tại Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15/5/2023 của Thủ tướng Chính phủ).

- Điện mặt trời tự sản tự tiêu không liên kết với lưới điện quốc gia được phát triển không giới hạn công suất, cho phép được bán điện cho tổ chức, cá nhân không thuộc EVN.

- Các tổ chức, cá nhân đầu tư và sử dụng điện mặt trời mái nhà thực hiện chính sách ưu đãi thuế, phí, lệ phí theo quy định của pháp luật về thuế phí, lệ phí.

- Tổ chức, cá nhân đầu tư, lắp đặt, sử dụng điện mặt trời mái nhà phải đảm bảo hiệu quả và các yêu cầu về an toàn điện, an toàn công trình xây dựng, môi trường, phòng chống cháy nổ theo quy định hiện hành.

- Trên cơ sở Kế hoạch thực hiện Quy hoạch điện lực quốc gia được cấp có thẩm quyền phê duyệt, giao địa phương thực hiện việc quản lý, kiểm soát phát triển điện mặt trời mái nhà theo đúng yêu cầu và quy định của pháp luật. Để thực hiện nội dung này, cơ chế cần đưa ra thủ tục hành chính cho các tổ chức, cá nhân thực hiện đăng ký phát triển (gồm quy mô, địa điểm, hệ thống thiết bị điện, loại công trình xây dựng...), cơ quan nhà nước xem xét, chấp thuận, thực hiện kiểm tra, tổng hợp kết quả triển khai phát triển trên địa bàn và thực hiện báo cáo với cơ quan cấp trên để kiểm soát tình hình phát triển điện mặt trời mái nhà trên cả nước.

- Các cơ quan nhà nước có liên quan ưu tiên bố trí ngân sách để thực hiện phát triển điện mặt trời mái nhà tại cơ quan công sở.

- Trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức có liên quan, trong đó:

+ Bộ Công Thương: Chủ trì, phối hợp với các cơ quan để kiểm tra, giám sát, hướng dẫn các yêu cầu kỹ thuật về an toàn điện đối với điện mặt trời mái nhà.

+ Bộ Xây dựng: Hướng dẫn các cơ quan, tổ chức, cá nhân thực hiện đánh giá an toàn công trình xây dựng đối với các công trình xây dựng có lắp đặt điện mặt trời mái nhà và hoạt động đầu tư xây dựng công trình điện mặt trời mái nhà.

+ Bộ Công an: Hướng dẫn các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong công tác bảo đảm an toàn phòng cháy, chữa cháy khi lắp đặt điện mặt trời mái nhà.

+ Các Bộ quản lý nhà nước quản lý công trình có lắp đặt điện mặt trời mái nhà theo quy định.

+ Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương: Tuyên truyền cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời mái nhà; Thực hiện quản lý nhà nước, phổ biến, hướng dẫn, kiểm tra, giám sát về các hoạt động phát triển điện mặt trời mái nhà theo quy định của pháp luật; Hướng dẫn cơ quan, tổ chức, cá nhân thực hiện xử lý vật tư, thiết bị, chất thải phát sinh trong quá trình hoạt động của điện mặt trời mái nhà; Báo cáo Bộ Công Thương về tình hình phát triển điện mặt trời mái nhà trên địa bàn 06 tháng một lần, trước ngày 05 tháng 7 và 05 tháng 01 hàng năm.

+ Tập đoàn Điện lực Việt Nam: Xây dựng chương trình vận động, tuyên truyền đến người dân, các cơ quan công sở lắp đặt điện mặt trời mái nhà để đạt mục tiêu đến năm 2030 có 50% các tòa nhà công sở và 50% nhà dân sử dụng điện mặt trời mái nhà cho mục đích tự sử dụng; Chủ trì, phối hợp với địa phương để kiểm tra, giám sát tình hình phát triển điện mặt trời mái nhà đảm bảo an toàn vận hành hệ thống điện; Hướng dẫn tổ chức, cá nhân thực hiện lắp đặt thiết bị chống

phát lượng điện dư của điện mặt trời mái nhà vào lưới điện quốc gia; Theo dõi, kiểm tra, xử lý và kiến nghị xử lý theo quy định của pháp luật đối với điện mặt trời mái nhà tại nhà ở và cơ quan công sở làm ảnh hưởng đến vận hành an toàn hệ thống điện quốc gia. Báo cáo Bộ Công Thương về tình hình vận hành và dư địa có thể phát triển điện mặt trời mái nhà 06 tháng một lần, trước ngày 05 tháng 7 và 05 tháng 01 hàng năm.

+ Cơ quan, tổ chức, cá nhân có hoạt động phát triển điện mặt trời mái nhà: Bảo đảm hiệu quả và tuân thủ các quy định về an toàn điện, an toàn công trình xây dựng, môi trường, phòng chống cháy nổ theo quy định của pháp luật hiện hành; Lựa chọn những sản phẩm công nghệ tiên tiến, có độ bền, chất lượng tốt và thân thiện môi trường nhằm góp phần giảm thiểu số lượng rác thải bỏ từ điện mặt trời sau khi hư hỏng hoặc hết vòng đời sử dụng; Chịu trách nhiệm thu gom, xử lý vật tư, thiết bị, chất thải phát sinh trong quá trình xây dựng, lắp đặt và vận hành khai thác điện mặt trời mái nhà đến nơi xử lý theo quy định của pháp luật; Đăng ký thông tin về hoạt động phát triển điện mặt trời mái nhà với cơ quan nhà nước được giao quản lý trước khi triển khai đầu tư, lắp đặt.

Dự kiến nghị định có một số nội dung chính như sau:

CHƯƠNG I: NHỮNG QUY ĐỊNH CHUNG

Điều 1. Phạm vi điều chỉnh: Nghị định này quy định về phát triển điện mặt trời mái nhà để tự sử dụng được liên kết với lưới điện, không bán điện (quy mô đến 2.600 MW), điện mặt trời mái nhà tự sản tự tiêu không liên kết với lưới điện (không giới hạn quy mô công suất) tại Việt Nam.

Điều 2. Đối tượng áp dụng:

- Điện mặt trời mái nhà có liên kết với lưới điện: Lắp đặt tại nhà ở, cơ quan công sở và trụ sở doanh nghiệp;

- Điện mặt trời mái nhà tự sản tự tiêu không liên kết với lưới điện: áp dụng cho các loại công trình xây dựng.

Điều 3. Giải thích từ ngữ

CHƯƠNG II: ĐẦU TƯ PHÁT TRIỂN

Điều 4. Phát triển điện mặt trời: Tổng công suất phát triển phải phù hợp với Quyết định số 500/QĐ-TTg ngày 15 tháng 5 năm 2023 của Thủ tướng Chính phủ về Quy hoạch phát triển điện lực quốc gia thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050; Tổng công suất phát triển điện mặt trời mái nhà tại nhà ở, cơ quan công sở, trụ sở doanh nghiệp trên cả nước đến năm 2030 là 2.600 MW.

Điều 5. Khuyến khích phát triển: Điện mặt trời mái nhà liên kết với hệ thống điện đã được đấu nối theo quy định về hệ thống điện phân phối không phải

thực hiện thoả thuận đấu nối; Các tổ chức, cá nhân đầu tư và sử dụng điện mặt trời mái nhà được hưởng chính sách ưu đãi thuế, phí, lệ phí theo quy định của pháp luật về thuế phí, lệ phí; Các cơ quan nhà nước có liên quan ưu tiên bố trí ngân sách để thực hiện phát triển điện mặt trời mái nhà tại cơ quan công sở.

Điều 6. Trình tự thực hiện: Đăng ký phát triển; Triển khai Dự án điện mặt trời mái nhà; Thẩm quyền chấp thuận phát triển dự án; Trình tự chấp thuận phát triển dự án của cơ quan nhà nước.

CHƯƠNG III: TRÁCH NHIỆM THI HÀNH

Điều 7. Điều khoản thi hành

- Trách nhiệm các cơ quan quản lý nhà nước: Bộ Công Thương; Bộ Xây dựng; Bộ Công an; Bộ có liên quan khác; Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương;

- Trách nhiệm Tập đoàn Điện lực Việt Nam

- Trách nhiệm các chủ thể thực hiện, tham gia phát triển dự án điện mặt trời mái nhà.

Điều 8. Hiệu lực thi hành

5. Kiến nghị

Để xây dựng, ban hành quy định về phát triển điện mặt trời mái nhà, Bộ Công Thương kiến nghị một số nội dung chính như sau:

- Hình thức ban hành là Nghị định của Chính phủ và theo trình tự, thủ tục rút gọn;

- Cho phép điện mặt trời mái nhà để tự sử dụng được liên kết với lưới điện (đấu nối sau công tơ mua điện) nhưng không bán điện lên lưới điện quốc gia, tổng công suất phát triển đến năm 2030 là 2.600 MW. Điện mặt trời tự sản tự tiêu không liên kết với lưới điện được ưu tiên phát triển không giới hạn công suất nhưng vẫn cần quản lý nhà nước về đầu tư, xây dựng, môi trường, PCCC và quy định khác của pháp luật có liên quan;

- Phát sinh thủ tục hành chính: Các tổ chức, cá nhân phát triển điện mặt trời liên kết với lưới điện phải đăng ký tại cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền. Cơ quan quản lý nhà nước tại địa phương căn cứ năng lực thực tế của lưới điện phân phối trên địa bàn, điều kiện phát triển kinh tế - xã hội và Kế hoạch được giao phát triển điện mặt trời mái nhà để chấp thuận quy mô phát triển cho mỗi dự án và quản lý tình hình phát triển.

Sau khi được Thủ tướng Chính phủ chấp thuận chủ trương xây dựng chính sách với các nội dung nêu trên, Bộ Công Thương sẽ triển khai thực hiện theo đúng trình tự, thủ tục quy định tại Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật.

Bộ Công Thương kính báo cáo Thủ tướng Chính phủ./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà (đề b/c);
- Bộ trưởng (đề b/c);
- Các Bộ, cơ quan ngang Bộ;
- EVN;
- Lưu: VT, ĐL (nlтт-tr).

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**

Nguyễn Sinh Nhật Tân

Nguyễn Sinh Nhật Tân

